

DRUŠTVENE VESTI

DEKLETOM ŠMARSKE DEKANIJE.

V nedeljo, 17. julija, priredijo krščanske dekliške organizacije šmarske dekanije proslavo sedemdesetletnice smrti škofa Slomškega, velikega učitelja in prosvetitelja našega naroda in prijatelja slovenske mladine. Škof Slomšek je bil rojen na Ponikvi v šmarski dekaniji, zato ima ta dekanija tem večjo dolžnost, da proslavi svojega velikega rojaka, največjega sina naše zemlje. Proslava se bo vršila pri Sv. Roku nad Šmarjem ter začnjenja ob 19. uri predpoldne. Govorita gg. kanonik Časl in profesor dr. Hohnjec. Dekleta Marijinih družb, dekliških zvez in vobče krščanske mladenske šmarske dekanije in sosednih krajev, pridite v najoblinejšem številu!

*

Sv. Peter pri Mariboru. Prosvetno društvo »Skala« pri St. Petru pri Mariboru priredi v nedeljo, dne 3. julija tega leta popoldne ob 3. uri na vrtu gostilne Sande gledališko predstavo »Pri kapelici«, igrokaz v treh dejanjih. Na sporedu je tudi govor, pevske točke in godba. Vstopnina nizka, in sicer 2, 4 in 6 Din. — Prijatelji društva, iskreno vabljeni!

Sele pri Slovenjgradcu. Naše bralno in izobraževalno društvo, katero smo šele pred letom ustanovili, izvrstno uspeva. Pri nas rado bere staro in mlado. Le primanjkljaj knjig nas teži, da ne moremo povsem ustreči našim bralcem. A znali smo si pomagati; zbrali smo se fantje in dekleta in soglasno sklenili: Uprizorimo igro! S tem nam bo pomagano. In res, dne 17. maja tega leta smo uprizorili igro: »Trije tički«, in kmalu pozneje, dne 5. junija je bila druga uprizoritev »Kmet Herod«, ki je, kakor prva, tudi izvrstno uspela. Vloge so bile dobro odigrane. Čisti dobiček je namenjen v prid društva, ki se ima zahvaliti predvsem g. Matkotu Vosnerju za obili trud učenja, kakor tudi gdč. Štefki Vrhnjakovi. Lepa zahvala gre tudi gostilničarju Vrtiču, ki je dal na razpolago prostore. Bog živi! Bralno društvo na Selah.

St. Janž na Dravskem polju. Člani bralnega društva v Cirkovcah priredijo v nedeljo, dne 26. junija v društveni dvorani igro v treh dejanjih »Prisegam«. Porabite priložnost in pridite v obilnem številu. Tudi pesem je na programu.

Sv. Jurij ob Taboru. Naše katoliško prosvetno društvo je gostovalo dne 12. junija z zelo lepo in podučljivo dramo v štirih dejanjih »Materino srce« v St. Ilju pri Velenju. Dvorana društvenega doma je bila polna gledalcev. Igralci so podali svoje vloge tako, da je bilo ljudstvo očarano. Mnogo zabave sta nudila gledalcem pevski in tamburaški zbor s svojimi umetniškimi komadi. Predvsem se moramo za ta uspeh zahvaliti tamkajšnjemu g. župniku, ki nam je bil zelo naklonjen. Ne pozabimo pa tudi na vladarja celega sveta, ki nam je naklonil tako lepo vreme. Sedaj pa, bratje, ne spati, temveč na delo za bodočnost našega naroda!

Zibelka podmornic pred 350 leti.

Prva zamisel podmornice.

Večina ljudi je uverjena, da so podmornice iznajdba najnovejšega časa, in so se posebno razvile med svetovno vojno. V resnici pa je že leta 1578 objavil opis te iznajdbe neki Viljem Bourne v svoji knjigi, ki nosi naslov: »Iznajdbe in nasveti«. Bourne trdi v opisu, da bo de podvodni čoln prinesel pomorskim vošnjakom mnogo koristi in predvsem to, da bodo lahko ladje kljubovale viharjem Atlantskega Oceana. Vendar je ostal od Bourneja zamišljen podvodni čoln samo na papirju, a le je bil omenjeni prvi, kateremu se je rodila misel možnosti podvodne plovbe.

Holandski zdravnik.

Za Bournejem je prišel holandski zdravnik Kornelij Drebbel, ki je živel na Angleškem. On je zgradil 40 let za Bournejem leta 1620 dva majhna čolna, s katerima je delal poskuse na reki Temzi. Angleški kralj Jakob I. bi naj bil prevozil na enem od teh čolnov pod vodo

po Temzi iz Westminstera v Greenwich. Čolna sta bila lesena, obbita z železom in opremljena s šestimi pari vesel, kojih naloga je bila: čoln spraviti pod vodo. Drebbel je skrbel za zrak v čolnu s pomočjo steklenic po svojem lastnem in skrivnostnem receptu. Toliko je res, da se je Drebbelov čoln lahko potopil, se dvignil zopet na površje, a voziti pod vodo se je bilo v njem nemogoče.

Francoski načrt.

Že leta 1653 je zgotovil Francoz De Sons risbo o prvi podmornici, ki je na zunaj sličila poznejšim iznajdbam. Potapljanje bi se naj izvršilo z vsesavanjem vode, dvig pa z izmetavanjem. Tudi ta podmornica se ni mogla premikati pod vodo.

Lesena ladjica.

Princ Karl Heški je pustil leta 1689 zgraditi na svoje stroške od Denisa Papina čoln, ki je bil podoben posodi za škropljenje. Tudi ta čoln ni dosegel nikakih uspehov.

Symons, ki je preizkušal svojo iznajdbo po angleški reki Temzi, se je povspel korak dalje leta 1747. Zgradil je majhno ladjico, ki je bila obita z z mastjo prepojenim usnjem. Na ladjico so bile pritrjene usnjate posode, ki so jo potapljale z usesavanjem vode. Ako se je hotel čoln dvigniti na površnje, so morali te posode izprazniti z ročno močjo z iztiskavanjem. Ko je bila voda iztisnjena, so zavezali vrata usnatih posod in čoln se je dvignil. Na podlagi tega postopanja so zgrajene tudi današnje podmornice, samo iztiskava danes vodo stisnjeni zrak. Symson se je posluževal kot gonilne sile štirih parov vesel.

Iznajdba mizarja.

Trideset let pozneje je izgotovil mizar Day podmornico pri Yarmouthu na Angleškem. Z iznajdbo se je potopil 10 m globoko in zopet priplaval na površje. Napravil je še večji čoln, vzel seboj v globočino kot utež kamenje, ki je bilo pritrjeno na zunanji strani čolna in je s to napravo delal ponovne poskuse

k hrabrosti. Že iz izida dvobojev so sklepali na zmago ali poraz v glavni bitki.

Begi, ozmerjani z vražjimi poturicami, pasjimi sinovi itd. so bili hitro razkačeni in so se pogнали proti vrsti vitezov. Še predno je pogledal prvi besneči poturica kristjanu v oči, se je skotalil s konja s preklano glavo. Meč viteza velikana z belim plaščem je bil izredno dolg. En zamahljaj je zadostoval, da je odbrzel prvi turški izzivač po tedanjem izražanju v pasjo posmrtno gmajno. Zagnali so krik obleganci in oblegovalci ter podkurili ostale Turčine, da očistijo prvo sramoto s krščansko krvjo in zboljšajo slabo znamenje za bodočnost. Vitezi so bili skrbno na straži radi znane turške verolomnosti, prevare in zahrbtnosti. Da bi ne mogli posameznikom na pomoč celi oddelki iz tabora, so se umaknili s širne ravni na ozki pas med obema kanaloma, ki sta obdajala trdnjavo poleg Kolpe od severa in juga in puščala le ozek jezik za prehod po suhem. Tukaj se je mogel boriti le mož proti možu, poseg v dvoboj od strani je bil izključen. Umik kristjanov je bil spremljan od krikov o babjih bojzljivcih, ki spa-

dajo h kolovratu in za svinjske pastirje in ne med branitelje trdnjave! Turški prostovoljci so zdirjali takoj za vitezi, da se jim osvetijo radi ubitega tovariša. Tokrat se je postavil s prehudo bojaželjnostjo eden najhrabrejših in najboljših bojvnikov turške armade, Osman beg iz Banjaluke. Izognil se je dvema Pavlovima udarcema, šele tretji je oplazil Osmanovega žrebca po glavi, da je klecnil na kolena, pokopal pod seboj bega in mu polomil rebra, da je obležal v nezavesti in so ga morali odnesti. Osmanov poraz je razburil Turčine, da so vpili kakor na sodni dan. Sam Hassan se je prikazal iz tabora na belem vrancu in zmerjal v turščini oficirje, katere bo pozobal samo en djaur (krivoverec-kristjan). Na ukaz vrhovnega poveljnika je rinil vsak v vitezovo bližino, da bi ga potipal na smrt. Beli vitez se ni nič kaj veliko trudil. Par silovitih švištov z goljatskim mečem po zraku in med obema jarkoma na bojišču je bilo dovolj prostora še za nadaljnje bege, ker so že pulili prvi travo v zadnjih stresljajih. Pet Turkov je posekal in prekotatil s konj belii vitez, njegovi tovariši so se pogнали za ostali-

čev in bo zaposlenih dnevno 56.000 obrtnikov in delavcev.

Kaj ljudje jedo.

Največ krompirja jedo Nemci, kjer odpade na prebivalca letno 415 kg krompirja. Nato sledi Čehoslovaška s 355 kg in Rusija s 340 kg. Potem so v daljnji razdalji Francozi z 621 kg, Angleži s 131 kg, Američani s 77 kg. Največ kruha pojedjo Belgijci, in sicer po prebivalcu 273 kg letno, najmanj pa v Švici s 130 kg. Največ čaja se izpije na Angleškem, in to 4.1 kg za prebivalca letno, najmanj pa Francozi z 0.04 kg. Kavo najbolj cenijo na Danskem, in sicer 6.8 kg za prebivalca na leto, najmanj